

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за заемане на академична длъжност „Доцент“

Област на висше образование: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.2. Педагогика (Специална педагогика)

Кандидат: гл. ас. д-р Калоян Иванов Дамянов

Автор на становището: проф. д-р Снежана Христова Николова, ШУ
„Епископ Константин Преславски“

Заповед № 447 от 27.12.2024 г. на Ректора на Университет „Проф. д-р Асен
Златаров“

1. Описание на конкурсната процедура

В обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент“ по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика), за нуждите на катедра „Педагогика“, Факултет по обществени науки, обявен в „Държавен вестник“, бр. 91 от 29.10.2024 г., участва кандидат: гл. ас. д-р Калоян Иванов Дамянов.

Документите на гл. ас. д-р Калоян Иванов Дамянов, представени за участие в конкурса показват, че процедурата по неговото разкриване и обявяване е спазена и те са в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в РБългария и Правилника за неговото прилагане, както и с Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас.

2. Биографични данни на кандидата

През 2003 г. Калоян Дамянов завършва специалност „Специална педагогика“ в Тракийски университет – Стара Загора с професионална квалификация „учител в специално училище“ и тема на дипломна работа „Организациите занимаващи се с деца със специални образователни нужди и дейността на РР“. През 2005 г. завършва ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ – магистърска програма „Социална педагогика“, специалност „Педагогика на социализацията на децата в риск“ с квалификация „социален педагог“ и тема на дипломната работа „Усъвършенстване на социалната работа за лица с увреждания“. От 2010 г. е магистър по Интеркултурен и екологичен мениджмънт на училищата (CA FORSCARI UNIVERSITY, VENEZIA, ITALIA), а през 2012 г. завършва магистърска специалност „Специална педагогика – Логопедия“ в Тракийски университет – Стара Загора.

През 2013 г. Педагогическият факултет на Тракийски университет – Стара Загора му присъжда образователната и научна степен „Доктор“ по Специална педагогика за защитен дисертационен труд: „Анализиране на подкрепяща среда в интеграцията на децата и учениците със специални образователни потребности“.

Кандидатът е получил квалификации: „Ерготерапевт в приобщаващото образование“, „Училищен психолог“ и „Учител по английски език“ в Нов български университет. В периода 2004 – 2016 г. е взел участие в редица допълнителни обучения, повечето от които са свързани с приобщаващото образование на децата със специални образователни потребности, психологическото консултиране и формиране на ключови компетентности.

В периода юли 2003 – октомври 2005 г. е началник отдел „Закрила на детето“ към дирекция „Социално подпомагане“ – Стара Загора. През октомври 2005 – октомври 2006 г. работа като старши експерт в Национален педагогически център към МОН. От декември 2007 до момента последователно е директор на Ресурсен център за интегрирано обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности – Стара Загора и София – град (от 2016 г. наименованието на институцията е Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование).

Бил е хоноруван преподавател в редица университети: Тракийски университет – Стара Загора (ДИПКУ – 2017 – 2021), Нов български университет (Център за развитие на педагогически специалисти), Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ (2013 – 2015 г. и 2020 – 2022 г.), Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (2020 – 2022 г.), (Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – гр. Бургас (от учебната 2024-2025 г.).

От септември 2023 г. е гл. асистент на ½ щат по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика – Приобщаващо образование) към катедра „Специална педагогика“ на Факултета по науки за образованието и изкуствата към СУ „Св. Климент Охридски“. Преподава основни дисциплини, свързани с формирането на знания по Приобщаващо образование, Педагогика на деца и ученици с множество увреждания, Педагогика на специалните потребности, Подкрепяща среда за деца и ученици със СОП, Социална и правна закрила на деца и ученици със СОП и др.

Калоян Дамянов е носител на грамота за дългогодишна цялостна професионална трудова дейност в системата на предучилищното и училищно образование. Председател е на Национална асоциация на ресурсните учители (НАРУ) и национален координатор на Европейска агенция за специални потребности и приобщаващо образование за България.

3. Наукометрични показатели

Съгласно Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас, наукометричните показатели на кандидата гл. ас. д-р Калоян Дамянов за заемане на академична длъжност „доцент“ са следните:

Показателят от група „А“ (*изпълнен* – ОНС „Доктор“) – **50 точки**

Показателят от група „Б“ не се изисква за тази длъжност.

Показателят от група В – монография, представена като хабилитационен труд. (*изпълнен* – представен е монографичен труд „Функционална оценка и интензивност на подкрепата в приобщаващото образование“, 2024 г.) – **100 точки**

Показатели от група „Г“:

- Публикувана монография, която не е представена като основен хабилитационен труд (100 т.) – **предоставена информация за 2 монографии** („Образователно и социално включване на ученици с умствена изостаналост и множество увреждания“, 2014 г. и „Социално-педагогическа подкрепа и превенция на отпадането от училищно образование“, 2022 г.) – **200 точки**
- Публикувана книга на база дисертационен труд (за присъждане на ОНС „доктор“) (75 т.) – **предоставена информация за 1 книга** („Приобщаващо образование и организация на подкрепящата среда“, 2022 г.) – **75 точки**

- Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световни бази данни с научна информация (по 30 т.) – **представена информация за 3 статии – 90 точки**
- Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове (по 10 т.) – **представени са 19 статии, 3 от които в съавторство – 165 точки**
- Студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световни бази данни с научна информация (по 45 т.) – **не е предоставена информация – 0 точки**
- Студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове (по 15 т.) – **предоставена информация за 3 студии – 45 точки**
- Публикувана глава от колективна монография (по 20 т.) – **предоставена информация за 2 колективни монографии – 40 точки**

Общ брой точки по показател „Г“: 625 точки (при минимални изисквания 400 точки)

Показатели от група „Д“:

- Цитирания или рецензии в научни издания, реферирани и индексирани в световни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове (по 15 т.) – **предоставена информация за 5 цитирания – 75 точки**
- Цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране (по 10 т.) – **предоставена информация за 7 цитирания – 70 точки**
- Цитирания или рецензии в нереферирани списания с научно рецензиране (по 5 т.) – **предоставена информация за 3 цитирания – 15 точки**

Общ брой точки по показател „Д“: 160 точки (при минимални изисквания 100 точки)

Показатели от група „Е“:

- Придобита научна степен „доктор на науките“ (40 т.) – **не е предоставена информация – 0 точки**
- Участие в национален научен или образователен проект (по 15 т.) – **не е предоставена информация – 0 точки**
- Участие в международен научен или образователен проект (по 20 т.) – **представена информация за 1 проект – 20 точки**
- Ръководство на национален научен или образователен проект (по 30 т.) – **представена информация за 2 проекта – 60 точки**
- Ръководство на международен научен или образователен проект (по 40 т.) – **представена информация за 1 проект – 40 точки**
- Публикуван университетски учебник или учебник, който се използва в училищната мрежа (по 40 т.) – **представена информация за 2 учебника, един в съавторство – 60 точки**
- Публикувано университетско учебно пособие или учебно пособие, който се използва в училищната мрежа (по 20 т.) – **не е предоставена информация – 0 точки**

Общ брой точки по показател „Е“: 180 точки (при минимални изисквания – 50 точки)

Общият брой на показатели А – Е е 1115 точки, при минимални изисквания за 700 точки.

Представената научна продукция от гл. ас. д-р Калоян Дамянов *съответства* на наукометрията, заложена в Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас.

4. Направления в изследователската работа на кандидата и научни приноси

Калоян Дамянов е автор на 33 научни и методически публикации – три монографии, една книга, базирана на защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“, две глави от колективни монографии, 25 статии, студии и доклади, 2 учебника. Повечето от тях са самостоятелно разработени. Важно е да се спомене, че три от статиите са публикувани в научни издания, индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus; Web of Science) две на английски език и една на български език. От забелязаните цитирания 5 са в научни издания, индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus; Web of Science).

Кандидатът е открил 3 тематични направления в своята научноизследователска работа, които могат да изведат научно-теоретични, научно-приложни и методологически приноси:

- ✓ Обучителни подходи и терапевтична подкрепа за деца и ученици със специални образователни потребности.
- ✓ Развитие на приобщаващото образование.
- ✓ Социално-педагогическо и интеркултурно взаимодействие в образователната среда.

Обучителни подходи и терапевтична подкрепа за деца и ученици със специални образователни потребности

Към това направление са включени една монография (Дамянов, К. (2014). Образователно и социално включване на ученици с умствена изостаналост и множество увреждания), една глава от колективна монография (Дамянов, К. (2023) Същност и особености в работата на ресурсния учител, подпомагащ приобщаващото образование на деца и ученици със специални образователни потребности. Основни функции. Колективна монография: Специална педагогика), едно методическо ръководство (Дамянов, К, Колчакова, Г (2021) Методическо ръководство за адаптиране на учебното съдържание за първи гимназиален етап за ученици със специални образователни потребности, които се обучават по индивидуални учебни програми в училища в системата на училищното образование) и 10 статии.

В монографията си (2014) Калоян Дамянов анализира възможностите за интеграция на ученици с умствена изостаналост и множество увреждания като прави оценка на потребностите им. Предлага методи и стратегии за успешно включване на тези ученици в общообразователна и социална среда. Приносните моменти са свързани с точното дефиниране на концепцията за социално включване на базата на осъществен критичен анализ на съществуващите модели за социално и образователно включване. Едновременно с това, са предложени конкретни стратегии за адаптиране на учебния процес, практически насоки за

идентифициране на индивидуалните потребности на учениците и препоръки за подобряване на законодателството и политиките за включващо образование.

Част от статиите, включени към това направление третираат теми, отнасящи се до обучението и подкрепата на деца с различни нарушения – комуникативни нарушения, зрителни увреждания, интелектуални затруднения. Предложени са полезни и ефективни инструменти за подпомагане на емоционалната и социалната интеграция на деца с комуникативни нарушения (чрез приказкотерапия), конкретни интервенции, насочени към развитие на комуникативните и когнитивните умения на деца със зрителни увреждания, както и модел за съвместно обучение, повишаване на квалификацията на учителите и по-добра организация на подкрепящата среда за деца с интелектуални затруднения.

Анализирани са стратегиите за включване на трудовата терапия в индивидуалните образователни планове (IEP) с цел подобряване на когнитивните, моторните и сензорните умения на учениците. Представено е значението на диференцираното обучение, използването на помощни технологии и модели на съвместно преподаване, които подпомагат интеграцията на учениците със специални образователни потребности (СОП). В тази насока са включени научни публикации (статии, глава от колективна монография и методическо ръководство) в които се изследва готовността и компетенциите на учителите за адаптиране на учебното съдържание за деца със СОП в контекста на приобщаващото образование. Акцентира се върху значението на мултидисциплинарния подход при разработването на компетенции на ресурсните учители за успешно прилагане на приобщаващи стратегии, върху необходимостта от ефективно сътрудничество между ресурсните учители, общообразователните педагози и другите специалисти, участващи в подкрепата на учениците и върху важността на индивидуалния подход, ориентиран към премахване на бариерите пред ученето и създаването на възможности за участие на учениците във всички аспекти на училищния живот.

Калоян Дамянов насочва вниманието си и към съвременните тенденции в областта на специално-педагогическата проблематика. Той изследва приложението на ICF-CY като рамка за планиране на ранни интервенции в приобщаващото образование. Посочва необходимостта от цялостен подход, който включва оценка на силните страни и ограниченията на учениците, както и ефективно сътрудничество между специалисти, родители и учители за реализиране на приобщаващи практики.

Развитие на приобщаващото образование

Към второто научно направление са включени две монографии (Дамянов. К (2024) Функционална оценка и интензивност на подкрепата в приобщаващото образование и Дамянов. К (2022) Приобщаващо образование и организация на подкрепящата среда), една глава от колективна монография (Дамянов. К (2023) Същност на приобщаващото образование при деца и ученици със специални образователни потребности. Колективна монография: Специална педагогика), един учебник (Дамянов. К (2019) Помощникът на учителя в приобщаващото образование) и 6 статии и 1 студия.

Хабилитационният труд (2024) е посветен на функционалната оценка, основана на ICF-CY и нейната роля в определянето на интензивността на подкрепата в приобщаващото образование. Представена е парадигмата „приобщаващо образование“ в теоретичен план. Включен е компетентен анализ на използването на Картата за функционална оценка, съчетаваща международни стандарти с национални специфики, която е приложима не само за деца със СОП, но и за деца с хронични заболявания, деца в риск и деца с изявиени дарби. Важен принос е въвеждането на оценъчен модел за интензивност на допълнителната подкрепа за

личностно развитие. Предлага се включването на изкуствен интелект (AI), добавена и виртуална реалност (AR/VR) за улесняване на процесите по оценяване и диференцирана подкрепа.

Публикуваната книга на базата на защитен дисертационен труд (2022) изследва интегрирането на ученици със СОП в общообразователната система чрез създаване и оптимизация на подкрепяща среда. Приносните моменти са свързани с актуализация на концепцията за приобщаващото образование, с изследване на подкрепящата среда и с разработване и ефективно внедряване на индикатори за оценка на подкрепящата среда.

Учебникът (2019) представя основните концепции, принципи и практически аспекти на ролята на помощника в образователната среда. Предлага се практически инструментариум за качествено включване на помощника на учителя в образователния процес, като се подчертава неговата ключова роля в създаването на подкрепяща среда за учениците със СОП.

Публикациите по това направление разкриват различни аспекти на приобщаващото образование. Проследени са историческите етапи на развитие на концепцията за приобщаващо образование в България. Конкретизирани са актуалните предизвикателства, свързани с квалификацията на педагогическите специалисти, които да осигуряват качествена подкрепа и равни възможности за всички ученици. Описани са предизвикателствата, свързани със стереотипите, липсата на адаптирани методики и недостатъчната подкрепяща инфраструктура. Подчертана е необходимостта от промяна в учебната среда и педагогическите практики с цел създаване на по-ефективни условия за учене и развитие на учениците с обучителни затруднения.

Представено е значението на общата подкрепа и на подходящи политики и методологии като фундаментален компонент на приобщаващото образование. Акцентирано е върху функциите, етапите на работа и отговорностите на екипите за подкрепа на личностното развитие, които осъществяват оценка и разработват индивидуални планове и програми.

На анализ са подложени различни модели на съвместно преподаване, които включват сътрудничеството между ресурсни учители и класни преподаватели в общообразователната среда. Разгледани са добри практики от български училища, демонстриращи ефективността на този подход. Изследвана е ролята на изкуствения интелект (ИИ) в процеса на диференцирано обучение в контекста на приобщаващото образование. В тази връзка се предлага рамка за етично и ефективно използване на ИИ технологии.

Социално-педагогическо и интеркултурно взаимодействие в образователната среда

Към последното направление са включени една монография (Дамянов, К. (2022). Социално-педагогическа подкрепа и превенция на отпадането от училищно образование), две студии и 6 статии.

Монографичното изследване разглежда цялостна концепция за социално-педагогическа подкрепа в училищата, насочена към предотвратяване на отпадането от образователната система. Направен е задълбочен анализ на факторите за отпадане чрез национално изследване, включващо 25 образователни институции в 10 области на България. Предлагат се структурирани интервенции на различни нива – индивидуално, интерперсонално и организационно. В практически план е представен професионалният профил на социалния педагог като посредник между различните институции – училище, семейство, общност. На база на тези заключения се правят препоръки за въвеждане на училищни социални служби и механизми за ефективно взаимодействие между различните институции.

Ясно определена е ролята на социалния педагог като важен фактор за намаляване на броя на отпадналите ученици от образователната система. В резултат на теренно проучване е предложен механизъм за преодоляване на риска от отпадане на ученици, акцентирайки върху интегриран подход към работа с ученици, семейства и общности. Чрез анализ на професионалните задължения на учителите се определя необходимостта от интегриране на социално-педагогически подходи в ежедневната им работа. Предложени са педагогически подходи за насърчаване включването на семействата в училищни дейности и сътрудничество с общността чрез образователни медиатори.

Поставен на разглеждане е и въпросът за осигуряване на равен достъп до образование и социална интеграция за ромските деца. Конкретизирани са не само основните бариери, но и възможностите за преодоляване на сегрегацията и социалната им изолация. Подчертава се значението на културната идентичност и нейната роля в интеграцията на ромските ученици, както и необходимостта от разработване на образователни стратегии, съобразени с тяхната култура и традиции.

Чрез смесен изследователски подход, културно чувствителното преподаване и междукултурното образование са идентифицирани като ключови стратегии за насърчаване на хармонично взаимодействие в мултикултурни класни стаи.

Важен принос на Калоян Дамянов са проучванията на STEAM обучението (наука, технологии, инженерство, изкуства и математика) като важен приоритет на европейската образователна политика. Те включват анкети с педагогически специалисти и анализ на фактори като социално взаимодействие, комуникация и автономност в обучението. Внедряването на STEAM подхода в професионалното образование на ученици със СОП подобрява академичните и техническите им умения и развива меки умения като екипна работа, критическо мислене и творчески подход към решаване на проблеми.

Кандидатът се отличава с богат опит в областта на приобщаващото образование и специалната педагогика. Доказателство за това са научно обоснованите изследвания присъстващи в публикациите му. Калоян Дамянов се опира на съвременните парадигми и концепции в специалната педагогика и приобщаващото образование. Притежава отчетливо и интегрирано категориално мислене.

5. Критични бележки, препоръки, въпроси

Основната ми критична бележка е, че има повтаряемост на някои от текстовете в различни публикации. Това по никакъв начин не променя положителното ми становище относно научната и публикационна дейност на кандидата, както и дефинираните от него приноси.

Според мен в научната продукция на гл. ас. д-р Калоян Дамянов има достатъчно оригинално представени идеи, диагностични интервюта, анкети и теренни проучвания, които могат още по-интензивно да бъдат популяризирани чрез публикации в чужбина, което ще съдейства за утвърждаване на авторитета на автора и ще открие възможности за участие в по-широки световни научни и изследователски пространства.

Предвид тематиката и характера на обявения конкурс за доцент, препоръчвам на Калоян Дамянов да напише систематичен университетски учебник по Специална педагогика, както и още научни публикации, свързани с актуалните тенденции в развитието на специално-педагогическата наука.

6. Заключение

На основание на представените по конкурса материали считам, че кандидатът гл. ас. д-р Калоян Иванов Дамянов *отговаря* на критериите за заемане на академичната длъжност „Доцент“, определени от Закона за развитие на академичния състав в Р България и Правилника за неговото прилагане, както и с Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас.

Предлагам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват *положително* и да предложат на Факултетния съвет на Факултета по обществени науки при Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас, *да избере* гл. ас. д-р Калоян Иванов Дамянов на академична длъжност „Доцент“ по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика).

Дата: 23.02.2025 г.

гр. Шумен

Член на научното жури:

(*проф. д-р Снежана Николова*)